

De groote handicap!

De groote handicap bij onzen evangelisatie-arbeid is, dat wij nog maar zoo'n bitter klein beetje van de Verlossing verstaan. Het dualisme is de oorzaak van veel gebrekkigs in ons werk. Dat dualisme dwelt God terug in een Kerk. Liever nog in een kerkje, in een groep van menschen, die krachtens de één of andere methode heilig en vroom willen zijn. Dat dualisme dringt de vroomheid terug in een zwarte jas en op een plechtig gezicht, in allerlei speciale termen en woorden. Het maakt van den mensch een tweeschlachtig wezen, dat een manier van zijn, spreken en doen heeft in gezin en maatschappij — en een heel andere manier van zijn, spreken en doen in de dingen van het koninkrijk Gods. O, alles wat de menschen voor heiligheid houden is zoo verminkt, zoo half, zoo gebroken! En wat wij menschen voor een hooger peil, een hogere standaard van heiligheid en vroomheid houden, het is zoo door en door aardsch, betrekkelijk, eenzijdig en enghartig! O, wat zullen vele geloovigen, oprecht, maar klein in de kennis van Jezus Christus, ophooren als zij aan de hemelpoorten aankomen! „Heere, hier is mijn arme ziel.“ „Maar waar is uw lichaam, Mijn Kind? Waar is het begraven? Want ik zal het straks heerlijk opwekken. Ik heb het verlost door al Mijn lichaamsspijnen.“

„Heere, hier ben ik, eindelijk verlost van die armzalige aarde, dat jammerdal!“ „En hoe gaat het in de wereld, Mijn Kind? Bloeien de bloemen nog en zingen de vogels nog? Spelen er nog jongens en meisjes op de straten? Want voor dat alles heb ik geleden en ik zal straks deze Schepping volkomen verlost aan den Vader overgeven.“

„Heere, hier ben ik, ternauwernood behouden. De menschen willen niet meer van U weten. Ik was bijna alleen overgebleven, wij waren nog maar met z'n tiene!“ „Maar, Mijn Kind“, zal de Verlosser zeggen, „was Mijn Kerk dan niet meer op aarde? Werd Mijn Evangelie niet meer gepredikt en werden de kinderkens niet meer gedoopt in den Naam van God?“ O, wij zullen in den hemel heel wat leeren. Wij zullen er leeren wat verlossing eigenlijk beteekent. Wat het beteekent een mensch, een Christen te zijn. Wat het beteekent vroom en heilig te zijn! Wij zullen ook een nieuwe taal leeren om dat alles uit te spreken, want onze harde, houterige woorden, onze boekentermen zullen niet kunnen weergeven wat voor heerlijkheid ons in dat alles zal worden geopenbaard! Maar wij moeten ons reeds hier bezinnen op de verlossing. Bezinnen in een tijd, die eenzijdig onder vromen schijn de radicale verneining van de Verlossing predikt en die anderzijds wel luide van verlossing roept, maar tot den nek toe in het dualisme zit en de grootste onnatuur ten gevolge heeft!

Hoe zullen ook wij toch eenigermate van die onnatuur afkomen, die duimen-dik zit op onze toespraken, op onze liederen, op onze tractaten, op onze gebeden, op onze gesprekken over de dingen Gods?

Och, het is eigenlijk dood-eenvoudig!

Wij zullen er afkomen door helder in te zien: Jezus is de Verlosser en de Verlossing beide. In Hem woont niet alleen de Volheid der Godheid, maar ook de Volheid der Menschheid. Nu ga ik tot mijzelf en tot de menschen zeggen: Jezus heeft het! U behoeft heusch niet naar mij te kijken of ik vroom ben. En ik behoef mij niet in een pandjas van vromigheid te hijschen om u daarmee te imponeren. Het eenigste wat ik van mijzelf kan zeggen is dit: Ik ben van Jezus! Met al mijn aardigheden en eigenaardigheden, met mijn heele bestaan ben ik van Hem! Verder kom ik er voor u niets op aan, maar het komt er voor u op aan, dat gij den Heere Jezus kent! Jezus heeft het en Jezus geeft het. Niet op onze manier en mijn methode, ik behoef er u niet heen te rede-neeren of heen te bidden. Maar Jezus geeft het op Zijn wijze, door de prediking van Zijn Evangelie en door de heilige teekenen van Zijn genade.

O, als wij zóó, eenvoudig-geloovig, met den Naam van Jezus op de lippen er op uitgingen, wat zouden wij ons bevrijd gevoelen van een zwaren druk! Want als wij ons gevangen geven aan het Woord, draagt dat Woord ons. Als wij met dien Naam uitgaan, draagt die Naam ons. Ja, de duivel weel van beenen maken, als hij den Naam van Jezus hoort! Om ons maalt hij geen ziel! Maar als wij komen in den Naam, fluistert hij schor: Jezus kent ik... en hij moet wijken.

Het is erg verdrietig, dat wij telkens moeten zeggen: Het A. B. C. zit er nog niet goed in! En toch zit de grootste handicap daarin, dat wij het A. B. C. niet goed verstaan. Niet onder de knie hebben. Geen M.U.L.O., geen M.O., geen H.O. kan baten, als het allereerste niet telkens wordt herhaald.

Mijn Lezer, uw Catechismus begint toch met Zondag 1?

N. B.

gen naar een preek over dien tekst den emotioneelen Hoekstra zelf. En deze emotioneële mensch heeft op onze preekstoelen gestaan, beheerscht door zijn eigen homiletische schema's. Hoe hebben de kerken hem in deze spanning liefgehad!

En nu — we herinneren ons, dat hij eens een cursus gesloten heeft met een toespraak over het woord uit den Prediker: het einde is beter dan het begin. En dat zeggen we óók nu. We zijn niet achteruitgegaan vandaag; we kwamen vooruit. De dagen van God zijn altijd beter, in alles, dan hun voorgangers. Er heeft er één vandaag acuut getriumfeerd; en dat was in de groote gemeente Tjeerd Hoekstra.

En wij doen het met hem. Er is een diepe neerwaartsche beweging geweest in zijn leven van de laatste dagen; er bleef heel weinig over van dit „vleesch“ en dit „bloed“. Toen lichtte God zichzelf, aan ons voorbijgaande, bij. Opdat de roem zou zijn voor Hem, en voor niemand anders. „Het einde is beter dan het begin“: de zaak Gods staat er vandaag beter voor, dan toen ik Hoekstra hoorde spreken bij gelegenheid van zijn inaugureele oratie over James, en over Starbuck, en dergelijke. God is vooruitgegaan, en Christus heeft weer vijf en vijftig jaren háástig door- en verder gewerkt, sedert den dag, dat op Urk Tjeerd Hoekstra werd geboren. Urk verdwijnt straks, en het graf van Hoekstra zinkt spoedig weer in (Gezelle). Maar Jezus Christus blijft gisteren en heden en tot in der eeuwigheid dezelfde. En Hij regeert, ook over de gereformeerde kerken en over haar synode, aan welke Hoekstra — naar hij me vertelde — nog dit en dat had willen zeggen. Wij gelooven, dat Hij er is, en daarom gelooven wij de gemeenschap der heiligen, wij gelooven ook haar kerkhoftriumfen.

K. S.

„Meel dat nu zóó?“ (III.)

We zouden dus thans terugzien op wat zich heeft afgespeeld in en om de critiek, óók door ons blad, of alleen door ons blad, uitgebracht op enkele publieke handelingen van aan de V.U. verbonden personen of groepen van personen.

De punten in-geding zijn overbekend. Er was — en ons blad stond in deze kwesties slechts in de rij met andere „protestanten“ — er was ingrijpend meeningsverschil inzake den Calvinistenbond, den werkelijken; het Calvinistencongres (het werkelijke), en de Calvinistherdenking te Parijs; deze laatste dan als totaal-acte genomen. Dit laatste merk ik even op, omdat één van de misverstanden, waarmee de volksofinie op doelpaden geleid is, hierin ligt, dat gezegd (en na nadere verklaring niet teruggenomen doch „blauw-blauw gelaten“) is: „De Reformatie“ heeft er bezwaar tegen, dat niet-gereformeerden aan nederlandsche gereformeerden een doctoraat uitreiken. Hoewel dit misverstand slechts kon blijven voortbestaan tegen mijn duidelijke woorden en nadere verklaring in, bleef het hardnekkig. Laat daarom thans nog eens gezegd worden, dat naar de meening van onze redactie ook mohammedanen met goed functioneerende en derhalve ook goed gebruikte hersenen kunnen constateeren, dat in Nederland Calvin nog steeds zijn getrouwste — zijn opvattingen het naast staande — discipelen heeft. Willen die mohammedanen dat constateeren op de in academische kringen gebruikelijke wijze, dan kunnen alle christenen en mohammedanen en anderen zich verblijden over het feit, dat terecht een feit geconstateerd is. Wie zou zich niet verheugen, als iemand naar waarheid constateert, dat het regent b.v.? Neen, dát was de kwestie niet. Zij was deze, dat — ik blijf nog even in het mis-schlen verduidelijkende beeld — weliswaar die mohammedanen hunnerzijds zelf moeten weten, of zij als kenners der historie willen verklaren, dat b.v. ik in de lijn van Calvin loop, maar dat ik van mijn kant toch niet zal verklaren, dat zij nu óók in het voetspoor van Calvin gaan. Wil een „Boeddhist“ — al heb ik dien nog nooit in mijn leven mogen ontmoeten... — verklaren, dat ik calvinist ben, hij ga zijn gang; ik ben daarin object. Maar ik ga niet met hem mee, als hij zijn leer en de mijne met gelijk recht van spreken wil laten samenstemmen in een herdenking, hetzij van Calvin, hetzij b.v. van den boeddhistischen patriarch Bikkwaï von Tósan, een herdenking, waarbij we dan beide op voet van gelijkheid subject, d.w. hier zeggen: handelende persoon zijn. Ik ga dat niet doen, omdat mijn taak als docent, en als publicist, en als evangelist (ook in de wetenschap evangeliseert men) en als geloovige dat verbiedt. Ik mag n.l. geen verkeerde titels vergeven. Namen zijn van sociale beteekenis; ook de naam calvinist. Als ik iemand in Calvijn's voetspoor loopende noem, en het is niet waar, dan schaad ik de wetenschap, en dat is erg. Maar ik geef tevens verkeerde leiding aan het breede, vaak door niet-wetenschappelijke bestuurdere in een bepaalde richting gestuurde leven, waarin ik opgenomen ben. En dát is erger. Men denke maar eens b.v. aan den funesten laylood, die over heel de linie van lager tot hooger onderwijs ervan uitgaat, als uit den kring van het hooger onderwijs de allernoodzakelijkste onderscheidingen, b.v. inzake Barth, worden verdoezeld in een publieke acte. En op dit laatste belang — daarop alleen — wees „De Reformatie“ inzake die historie van Parijs. Dat was natuurlijk ook de kwestie inzake congres en bond. Elke andere voorstelling-van-zaken zou, ware ze bewust-vertroebeland, kwaadaardig zijn.

Naast deze en dergelijke kwesties kwam dan voorts nog een enkele incidentele aanwijzing van „ongelukken“, hegnan op het breede, maar daarom nog niet bevestigende pad der wetenschappelijke samenwerking met andersdenkenden. Ik zeg: „ongelukken“, niet „ongelukjes“. Een „onge-

lukje“ kan ieder hebben; het ware wel zeer onchristelijk, dát dan wellustig in de krant uit te meten. Maar „ongelukken“, die gevolg zijn van het op den weg ingevoerde verkeers-systeem, ja, dié zet men, geloof ik, sedert overoude tijden in de krant. Als ik me niet vergis, geven de paedagogen zelfs tegenwoordig de jeugd daarin les; opdat zij leere inzien, dat de tot haar waarschuwing haar gegeven voorbeelden van „ongelukken“, welke gevolg zijn van verkeersfouten en van verkeerde verkeersregelen of -gewoonten of -slordigheden, door den leeraar niet worden opgediend bij wijze van chronieke scandaleuse.

En misschien — volledigheidshalve noem ik ook dat puntje nog even — dacht een enkele óók nog aan het feit, dat ik, niet in semi-publieke college-uittalingen, doch in vol-publieke artikelen, Prof. Dr V. Hepp antwoord gegeven heb op diens blijkens eigen duidelijke woorden ook tot mij gekeerden aanval inzake de pluriformiteit der kerk.

Nu is er voor mijn besef haast geen duidelijker symptoom aanwijsbaar van de onzekerheid en onvastheid van ons al meer leidingloze leven van den laatsten tijd, dan de poging, om van deze dingen met één slag af te komen. Een poging, die op drieërlei wijze ondernomen wordt: a. men suggereert, dat het een kwestie van kleinigheden is; b. men suggereert, dat wat in discussie kwam, slechts een incident is, of een incidentenreeks, die dan ook wel gevoegelijk verder kan blijven rusten, en den doofpot, of een intieme conferentiesfeer ingedragen worden kan, om dan verder daarin te blijven; c.) men suggereert, dat het een kwestie Kampen-Amsterdam is.

Het woord „suggereeren“ worde hier niet in ongunstigen zin verstaan, als involveerde het een verwijt van booze bedoeling; men kan immers ook zichzelf iets suggereeren; en dus volkomen te goeder trouw zijn. Bovendien worde het niet als naar één bepaald persoon of blad wijzende opgevat; want ik zie het achter De Sikkel aankomende persdebat in zijn algemeenheid, zie dus ook de uitgebrachte bezwaren in verband met de „sfeer“, de „stemming“, die — bedoeld of onbedoeld — geschapen en nog steeds onderhouden wordt. En met dat alles voor oogen, wil ik op elk van deze drie punten even nader ingaan.

a. Wat het eerste punt betreft: „kleinigheden“ zijn het natuurlijk niet, waarover de meeningen uiteengaan. In den grond der zaak is er in onze kerken den laatsten tijd strijd over een werkmethode. Over de methode van naar buiten treden met de waarheid Gods. Het vraagstuk van „kerk en wereld“ zie ik wel iets breder, wat den omvang betreft, dan als een kwestie van een evangelisatie-toespraak, een preek, een kerstboodschap, een week der gebeden. Ik zie het onder meer óók als een vraagstuk van wetenschappelijke beginselbepaling, en nomenclatuur.

Er zijn er — in de laatste weken verschenen er op dit punt in een bepaald blad nog artikelen over deze zaak — er zijn er, die met hart en ziel de stelling verdedigen, dat de kerk zich niet opsluiten moet. Sluit ze zich op, dan verliest de kerk de waarheid (ik zeg van mijn kant iets anders: niet, dat ze dan de waarheid „verliest“, maar dat ze de gehoorzaamheid verlaat en zelf niet uit de waarheid op dit punt leeft; maar de waarheid zelf „verliest“ ze niet, evenmin als de nimmer evangeliseerende Satan haar „verliest“ of zelfs maar uit het oog verliest).

Derhalve; zoo betoogt men: sluit u niet op. Er komen dan verder artikelen over en tegen de opgeslotenheid. Er komen artikelen — tot twee maal uit dezelfde pen — die betoogen, dat beginselvastheid en koppigheid op elkaar veel kunnen lijken. En deze circuleeren juist in diezelfde organen, die de polemiek willen staken. Het kan toeval zijn, maar ook iets anders. Kortom: men betoogt, dat de opgeslotenheid een gevaar is, een farizeïstische houding in de hand werkt, en wat dies meer zij.

En ik ben het er — afgedacht van enkele misverstanden bij sommige doorgevers van dergelijke artikelen — volmaakt mee eens (behoudens dan de gegeven restrictie).

Maar ik zie — ik spreek weer globaal — tegelijker-tijd een tragisch zichzelf-onder-den-voet-loopen hier optreden.

Want wie is er nu eigenlijk vóór de opgeslotenheid? Ik ken er geen één. Zoo men hem weet, men wijze hem aan, en spreke ronduit met en over hem.

Maar ik zeg: juist omdat God ons de opgeslotenheid verboden heeft, moeten wij spreken voor de tribune, moeten wij getuigenis geven naar alle kanten, en dit als groep. Maar dan hebben wij getuigenis te geven aan de waarheid. Wie dus — indien mijn taxatie van bijvoorbeeld het barthianisme juist is — met mij inziet, dat dit het einde beteekent van het Calvinisme, die moet zich niet opsluiten met deze waarheid, doch ze uitdragen. Uitdragen naar de andersdenkenden in het binnenland. Uitdragen naar de andersdenkenden in het buitenland. Kan hij ze bereiken, hij danke God voor de evangelisatie-kansen, die hij heeft, en bringe het evangelie aan de anderen. Het evangelie ook in zijn wetenschappelijke formule, zijn wetenschappelijke afgrenzing van waarheid en leugen, van bouw en braak, van ja en neen.

Heb ik dus gelijk in mijn critiek op het barthianisme (zie ik daarin mis, dan vervalt mijn heele betoog), dan

(Zie vervolg pag. 132.)